

בס"ד. יום ב' דראש השנה, ה'תשי"ג

(הנחה בלתי מוגה)

היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים¹. וצריך להבין², דהנה, היום דראש השנה הוא יום ברוא אדם הראשון, שהרי בכ"ה באלול נברא העולם³, וראש השנה שהוא יום ו' למעשה בראשית הוא יום ברוא אדה"ר, וא"כ אינו מובן מהו אומרו היום (דקאי על היום דראש השנה) יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, מהי השייכות דבריאת אדה"ר לכל יצורי עולמים, שביום ברוא אדה"ר יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. וזהו ג"כ תוכן הקושיא בדרושי חסידות⁴ על מ"ש¹ זה היום (דקאי על ראש השנה) תחילת מעשיך, הרי בכ"ה באלול נבה"ע, וראש השנה הוא יום ברוא אדה"ר, ואיך אומרים על היום דראש השנה זה היום תחילת מעשיך. ואף שאפשר לתרץ⁴ מה שאומרים על יום בריאת האדם זה היום תחילת מעשיך, שזהו לפי שהאדם הוא כוונת הבריאה, דכוונת הבריאה היא בשביל האדם⁵, אבל עדיין אינו מובן אומרו זה היום תחילת מעשיך, דלכאורה הול"ל זה היום עיקר מעשיך.

אך הענין הוא⁶, דהנה, ממ"ש זה היום תחילת מעשיך, מובן, שמלבד בחינת תחילת מעשיך יש גם בחינת סוף מעשה, וכהלשון⁷ סוף מעשה במחשבה תחילה. וזהו אומרו זה היום תחילת מעשיך, דאף שבכ"ה באלול נבה"ע, הרי זה בחינת סוף מעשה בלבד, ודוקא היום דראש השנה, יום בריאת האדם, הוא תחילת מעשיך.

(ב) **ויובן** בהקדם ביאור הענין דסוף מעשה במחשבה תחילה, שהפירוש בזה⁸ הוא (לא כהפירוש הפשוט, אלא) שסוף מעשה של

האמצעי דברים ח"ג ע' תתמ. ע' תתמה.
 אוה"ת נצבים ע' א'רמט ואילך. ובכ"מ.
 (5) ראה ר"ן וחדא"ג מהרש"א ר"ה טז, א.
 (6) בהבא לקמן — ראה סה"מ עטר"ת שם ע' א. סה"מ קונטרסים שם שכד, א ואילך.
 (7) פיוט לכה דודי.
 (8) סה"מ עטר"ת שם ריש ע' ה. סה"מ קונטרסים שם שכז, סע"א ואילך.

(1) תפילת מוסף דר"ה.
 (2) בהבא לקמן — ראה גם ד"ה זה היום עטר"ת (סה"מ עטר"ת בתחילתו). וראה המשך תרצ"ה בתחילתו (סה"מ קונטרסים ח"ב שיח, ב).
 (3) ויק"ר רפכ"ט. פסיקתא דר"כ פיסקא כג (בחודש השביעי). ילקוט שמעוני פינחס רמז תשפב. תוד"ה לתקופות — ר"ה ח, א.
 (4) לקו"ת נצבים מז, א. מאמרי אדמו"ר

המדריגה העליונה בא בתחילת המחשבה של המדריגה התחתונה, וכמבואר במפרשי ספר יצירה במ"ש⁹ נעוץ סופן בתחילתן, שסוף המדריגה העליונה נעוץ בתחילת המדריגה התחתונה. וביאור הענין⁶, דהנה, ענין המחשבה קאי על עולם האצילות, כי מחשבה היא בחינת חכמה¹⁰, כמאמר¹¹ מחשבה ויובלא לא אתפרש לעלמין, דמחשבה שהיא חכמה ויובלא שהיא בינה הם תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין¹², וכיון שאבא עילאה (חכמה) מקננא באצילות¹³, וחכמה היא מחשבה, לכן נקרא אצילות בשם מחשבה, ובפרט בחינת החכמה שבה שהיא ראשית ועיקר של האצילות, הרי היא תחילת המחשבה. והענין בזה, שמחשבה היא לא רק לבוש בלבד, אלא היא כח הנפש, היינו שהוא כח הגילוי של הנפש, דכאשר צריך להיות גילויים מהנפש הוא ע"י כח המחשבה שהוא כח הגילוי, שע"י כח זה מתגלה במחשבה (ואח"כ גם בדיבור ומעשה), אבל מ"מ הרי המחשבה אינה הנפש עצמה, כי אם לבוש אל הנפש. ונמצא שבמחשבה יש מעלה וחסרון, והיינו, שלגבי הענינים שלמטה ממנה (דיבור ומעשה), לא זו בלבד שמחשבה אינה לבוש הנפרד כי אם לבוש המאוחד, הנה עוד זאת שמחשבה היא כח הנפש, היינו שמחשבה היא כח הגילוי של הנפש. אבל לגבי מה שלמעלה ממנה, הרי המחשבה היא רק לבוש, והיינו שבמחשבה לא נמצא מה שלמעלה ממנה. וכמו כן הוא באצילות שנקרא מחשבה, דהנה, עולם האצילות אינו התחדשות דבר, אלא בבחינת גילוי ההעלם בלבד ממה שלמעלה מהאצילות ולמעלה מהצמצום. ואף שיש באצילות ההגבלה דעשר ספירות, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר¹⁴, מ"מ הרי הם ע"ס בלי מה¹⁴, והוא גילוי ההעלם בלבד. ולא מיבעי בחינת האורות דאצילות שהם בבחינת גילוי ההעלם, אלא גם בחינת הכלים שהם במדידה והגבלה הם ג"כ בבחינת גילוי ההעלם, שהם מגלים את ההעלם שלפני הצמצום, דמצד ההשערה בכח¹⁵ שלפני הצמצום או מצד נקודת הרשימו, הנה גם כשחזר והאיר כו', נעשו הכלים במדידה והגבלה, וזהו שהכלים הם בבחינת גילוי ההעלם, שהם מגלים את ההעלם שלפני הצמצום. וכללות ענין האצילות הוא בבחינת

(13) רמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א משפטים
 עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 119. וש"נ.
 (14) ספר יצירה פ"א מ"ד.
 (15) ראה סה"מ תש"ט ס"ע 38 ואילך.
 וש"נ.

(9) ספר יצירה פ"א מ"ז.
 (10) מאורי אור מ, נט. וראה סה"מ תש"ג
 ע' 74. אגרות יקודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג
 ע' שלה.
 (11) זח"א קכג, א.
 (12) ראה זח"ג ד, א.

קירוב, דאצילות הוא מלשון אצלו וסמוך¹⁶, ולא רק האורות הם בבחינת קירוב, אלא גם הכלים הם בבחינת קירוב, שהרי איהו וחיהי חד איהו וגרמוהי חד¹⁷, דבחינת איהו מאיר בחיהי ובחינת איהו מאיר בגרמוהי, וע"י שבחינת חיהי מרגיש את בחינת איהו ובחינת גרמוהי מרגיש את בחינת איהו, הרי הם בבחינת חד, שזהו מה שאצילות הוא מלשון אצלו וסמוך. אבל לאידך גיסא, הרי אצילות הוא מלשון האצלה והפרשה¹⁶, היינו שהוא במציאות דבר, דאצילות הוא ג"כ עולם¹⁸, ועולם הוא מלשון העלם והסתר¹⁹, והיינו דגם אצילות הוא בבחינת מציאות, אלא שהמציאות דאצילות היא בביטול לגמרי, ביטול במציאות. והיינו, שלמעלה מאצילות לא שייך לומר שהמציאות היא בביטול, כיון שאין שם מציאות כלל, אבל אצילות הוא במציאות, אלא מיד שנתהווה הרי הוא מתבטל להיות בבחינת ביטול במציאות. וכן הוא גם בהקו, שראשית גלוי הקו הוא בחכמה, כמ"ש הוי' קנני ראשית דרכו²⁰, ראשית חכמה²¹, שהו"ע חכמה דא"ק, הנה כללות גילוי הקו הוא בבחינת גילוי ההעלם, שזהו מה שחזר והמשיך מהאוא"ס שלפני הצמצום כו', שמצד זה הוא בבחינת גילוי ההעלם, אבל להיות שבא ע"י הפסק הצמצום, הרי הוא בבחינת קו קצר כו'. ועל זה אמרו סוף מעשה במחשבה תחילה, שמה שנמשך ומתגלה בסדר השתלשלות, גם בראשית ההשתלשלות, במחשבה תחילה, אינו אלא בחינה היותר אחרונה בלבד, שזהו"ע סוף מעשה, דמעשה הוא בחינה היותר אחרונה, ובזה גופא ישנו סוף מעשה, ובחינה זו מתלבשת ומתגלה בראשית ההשתלשלות, במחשבה תחילה.

וביאור הענין²², דהנה ידוע בפירוש מארז"ל²³ עד שלא נברא העולם (ואיתא בספרי קבלה²⁴ וחסידות²⁵ שכן הוא גם עד שלא נאצל האצילות) ה' הוא ושמו בלבד, שהוא ושמו הם שניהם בבחינת האור (דמזה גופא שישנם חילוקי מדריגות שנקראים בשמות מיוחדים מובן שכל זה אינו אלא בבחינת האור), היינו שגם הוא קאי על בחינת האור,

(16) ראה פרדס שער טז (שער אבי"ע) (22) בהבא לקמן — ראה גם סה"מ עטר"ת בתחילתו. ובכ"מ.
 (17) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).
 (18) ראה גם סה"מ היש"ת ריש ע' 112.
 (19) ראה לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.
 (20) משלי ח, כב.
 (21) שם ד, ז.
 (22) בהבא לקמן — ראה גם סה"מ קונטרסים שם שכו, א.
 (23) פרקי דר"א פ"ג.
 (24) עבודת הקודש ח"א פ"ב ואילך. דרך אמונה (לבעמח"ס עבודת הקודש) רפ"ז.
 (25) אוה"ת יתרו ע' תתלה ואילך; ואתחנן ע' ככג ואילך; מארז"ל וענינים ע' רפד. המשך תרס"ו ע' קפה ואילך. ועוד.

אלא שהוא היינו עצם האור, ושמו היינו התפשטות האור, ובשמו (שהוא התפשטות האור) גופא יש ג"כ ב' מדריגות, גילוי לעצמו וגילוי לזולתו²⁶. והיינו, דאף שכללות האור שלפני הצמצום הוא למעלה מבחינת זולת, מ"מ יש בזה ב' מדריגות, בחינת גילוי לעצמו שאינו נותן מקום כלל לזולת, דעם היותו בבחינת התפשטות האור, מ"מ הוא גילוי לעצמו שאינו נותן מקום כלל לזולת, ובחינת גילוי לזולתו, דאף שהוא למעלה מבחינת זולת, מ"מ הוא בעצמו נותן מקום לזולת, ויש לו שייכות לזולת, וראי' לזה, שהרי אחר הצמצום מתהווה ממנו זולת, והוא לפי שגם קודם הצמצום יש לו שייכות אל הזולת, עד ששיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל¹⁵. והנה, מדריגה זו דגילוי לזולתו שבהתפשטות האור הו"ע סוף מעשה, דכללות בחינת המעשה היא מדריגה היותר אחרונה, שהרי החיות שבמעשה היא באין ערוך להחיות שבדבור ובמחשבה, ובזה גופא הנה סוף מעשה מורה על מדריגה תחתונה יותר, והו"ע המזלות שהם בדוגמת המשכת השערות ע"י הפסק הגולגולת שזהו המשכה נבדלת כו'²⁷, וכמ"ש בע"ח²⁸ כאילו נאמר מלכות דמלכות דא"ס. ובחינה זו דסוף מעשה נמשכת ומתגלה במחשבה תחילה, בבחינת החכמה, שזהו"ע דאבא יונק ממזלא²⁹, וכמו כן הוא בהקו, דהאי חוטא יקירא קדישא כו' איקרי מזל³⁰, שזהו כמו המשכת השערות שע"י הפסק הצמצום כו', והיינו, שגם בדרגא היותר עליונה דמחשבה תחילה נמשך רק בחינה היותר תחתונה דסוף מעשה.

ג) אמנם כוונת הבריאה היא שתהי' התגלות העצמות דוקא, ולא בחינת סוף מעשה בלבד, שהרי כוונת הבריאה הוא מה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים³¹, דענין הדירה הוא³² כמו בדירת האדם למטה שעצמות ומהות האדם דר בהדירה, דתפארת אדם לשבת בית³³, היינו עצמיות האדם, כמו"כ הכוונה דדירה בתחתונים להיות

31) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

32) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג. ועוד.

33) ישעי' מד, יג.

26) ראה המשך תער"ב ח"כ ס"ע א'רפב ואילך. ועוד.

27) סה"מ עטר"ת שם. סה"מ קונטרסים שם שכה, סע"א ואילך.

28) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

29) ראה זח"ג (אד"ר) רפט, ב. עץ חיים

שער הכללים פ"ה. שער יג (שער א"א) ספ"ט. שער יד (שער או"א) פ"ג. שם ספ"ח. ועוד.

30) זח"ג (אד"ר) קלד, א.

התגלות העצמות דוקא. וענין זה נמשך ע"י עבודת נשמות ישראל דוקא³⁴,
 דישראל עלו במחשבה³⁵, היינו, במדריגה היותר עליונה שבמחשבה³⁶,
 שהיא פנימיות המחשבה, ולכן ע"י עבודתם נעשית המשכת העצמות.

וזהו מ"ש זה היום תחילת מעשיך³⁷, דאף שבכ"ה באלול נברא העולם,
 מ"מ, בהבריאה עצמה מתגלה בחינת סוף מעשה בלבד, וזהו
 החידוש בהיום דראש השנה, יום ברוא אדה"ר, שע"י עבודת הנשמות
 בכלל, ובפרט בחודש אלול ובפרט בעשי"ת, שאז העבודה היא בבחינת
 פנימיות³⁸, ומגעת בבחינת הפנימיות שלמעלה, כמ"ש³⁹ בקשו פני, הנה
 עי"ז נעשית ההמשכה (לא רק מבחינת סוף מעשה, אלא גם) מבחינת
 תחילת מעשיך. וזהו ג"כ מ"ש היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים,
 דע"י עבודתם של ישראל נעשית ההמשכה דתחילת מעשיך גם בכל
 הנבראים, כל יצורי עולמים.

ד) ועדיין צריך להבין מהו החידוש דהיום דראש השנה דוקא, שהרי
 עבודת נשמות ישראל יש גם בכל השנה, דכל יום ויום עבד
 עבדתו⁴⁰, שבכל יום ויום יש העבודה דלעבדה ולשמרה⁴¹, לעבדה זה
 רמ"ח מ"ע ולשמרה זה שס"ה ל"ת⁴², ומהו החידוש דהיום דראש השנה
 דוקא. אך הענין הוא⁴³, דהעבודה שבכל השנה היא עבודה שע"פ טעם
 ודעת, ולהיות שהעבודה היא ע"פ טו"ד, לכן אינה מגעת למעלה אלא
 רק בהמדריגות שהם במדידה והגבלה. דהנה, גם עבודת התפלה עלי'
 נאמר⁴⁴ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הנה אף שמגעת בבחינת
 השמימה, מ"מ להיותה עבודה שע"פ טו"ד, הרי היא מגעת למעלה רק
 במדריגות שהן במדידה והגבלה. וגם העבודה דק"ש שהיא עבודה
 שלמעלה מטו"ד, שהרי ענין הק"ש הוא למסור נפשו באחד⁴⁵, מסירת
 נפש שלמעלה מטו"ד, בכל נפשך ובכל מאדך⁴⁶, מ"מ, להיות שגם

34) ראה גם סה"מ עטר"ת ס"ע ו'.
 35) ב"ר פ"א, ד.
 36) ראה לקו"ת שה"ש יט, ב.
 37) ראה סה"מ עטר"ת שם ס"ע ו. סה"מ
 קונטרסים שם של, ב.
 38) ראה סה"מ עטר"ת שם ע' יד.
 39) תהלים כז, ח.
 40) זח"ג צד, ב.
 41) בראשית ב, טו.
 42) ראה תיב"ע עה"פ. זוהר ח"א כז, א.
 ח"ב קסה, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). תנ"ה
 (פח, ב). ועוד.
 43) ראה סה"מ עטר"ת שם ע' ט ואילך.
 סה"מ קונטרסים שם שלא, ב ואילך.
 44) ויצא כת, יב. זוהר ח"א רסו, ריש ע"ב.
 ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).
 45) ראה זוהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א.
 פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב. ב"ח לטור
 או"ח ר"ס סא.
 46) ואתחנן ו, ה.

העבודה דק"ש באה ע"י טו"ד, שע"י התבוננות בכלל ובפרט בפסוקי דזמרה וברכות ק"ש נרגש אצלו שהוי' אלקינו הוי' אחד⁴⁷, היינו שכאשר מתבונן בטו"ד אזי משיג בטו"ד גופא שצריך לצאת מטו"ד, א"כ גם המס"נ שלו היא ע"פ טו"ד, היינו, שגם המס"נ שלו היא הרגש המוחין, ולכן הוא רק מס"נ בכח, ולא בפועל. ולזאת הנה גם ע"י העבודה דק"ש הרי הוא מגיע למעלה רק בהמדריגות שהם במדידה והגבלה. ואף שק"ש הו"ע בכל קראינו אליו⁴⁸, אליו ולא למדותיו⁴⁹, ויש בזה ב' פירושים⁵⁰, פירוש הפרדס⁵¹ שאליו היינו בחינת האור המתלבש בהכלים, ופירוש הבעש"ט שזהו בחינת האלקות שבכלים עצמם, ולמעלה יותר הנה אליו קאי על מדרי' שלמעלה מב' הענינים, שהוא סובב על שניהם, אבל מ"מ כל זה הוא רק במדידה והגבלה, להיות שהיא עבודה שע"פ טו"ד. משא"כ העבודה דראש השנה היא עבודה שמצד פנימיות הלב ופנימיות הנשמה, כמ"ש בקשו פני, וכמים הפנים לפנים גו'⁵², שע"ז ממשיכים הפנימיות שלמעלה. ולכן הנה היום דראש השנה דוקא הוא תחילת מעשיך.

(ה) **וביאור** הענין בעבודה, דהנה ידוע שיש ב' אופני עבודה⁵³, העבודה דאתכפיא סט"א, והעבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא⁵⁴, ובעבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא גופא יש כמה ענינים. והענין בזה⁵⁵, כידוע שיש ב' דיעות בענין החושך⁵⁶, דעה הא', שחושך הוא רק העדר האור, ודעה הב', שחושך הוא בריאה בפ"ע. והנה, לדעה הא' שחושך הוא העדר האור, לא שייך להפוך את החושך עצמו לאור, שהרי אין שום מציאות כלל של חושך, והפירוש דאתהפכא חשוכא לנהורא אינו אלא בנוגע להמקום שהי' בו חושך, שלא יהי' בו חושך, ולא ישאר שום רושם כלל של חושך, אלא יהי' בו אור. וכן היא הכוונה במארז"ל⁵⁷ זדונות נעשו לו כזכיות, שבהאדם שהיו בו זדונות, לא ישאר שום רושם של

(52) משלי כז, יט.
 (53) ראה תניא פכ"ז (לד, א). ובכ"מ.
 (54) ראה זח"א ד, א.
 (55) בהבא לקמן — ראה סה"מ עטר"ת שם ע' יז ואילך. סה"מ קונטרסים שם שמב, א ואילך.
 (56) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 239. וש"נ.
 (57) יומא פז, ב. וראה תניא פ"ז.

(47) שם ד.
 (48) שם ד, ז.
 (49) ספרי — הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב.
 (50) ראה לקו"ת בהר מג, ב. וראה כתר שם טוב (הוצאת קה"ת, תשנ"ט) הוספות סימן לג ואילך. וש"נ.
 (51) שער ד (שער עצמות וכלים) פ"א ואילך. שער לב שם.

זדונות, ויהי' בו רק זכיות. אבל לפירוש זה אינו מחוור הלשון אתהפכא חשוכא לנהורא. ולכן יש לפרש שהענין דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא בהניצוצות קדושה שנפלו ונפרדו ממקורם עד שנכבה אורם ח"ו ר"ל⁵⁸, ומשום זה נקראים בשם חושך, שהניצוצות דקדושה ישנם במציאות, רק שצריך להפכם לאור, וזהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא. וכל זה הוא לדעה הא' שהחושך הוא העדר האור. אבל דעה הב' היא שהחושך הוא מציאות, וכן הוא האמת, וראי' לזה, ממ"ש⁵⁹ וחושך על פני תהום⁶⁰, דכיון שזה הי' קודם התהוות האור ע"י המאמר יהי אור⁶¹, הרי אי אפשר לומר שהחושך הוא העדר האור, דכאשר ישנו מציאות האור שייך לומר ולשולל שחושך הוא העדר האור, אבל כאשר לא יש מציאות האור, ואין גם הוה אמינא על מציאות האור, אין שייך לשלול את מציאות האור, וכיון שענין החושך ישנו לפני התהוות האור, עכצ"ל, שחושך הוא בריאה בפ"ע. וכן מוכח ממ"ש⁶² ברישא חשוכא והדר נהורא, וכן ממ"ש⁶³ אור וחושך משמשים בערבוביא, שחושך הוא לא רק העדר האור, אלא גם בריאה בפ"ע. ולפי דעה זו מכוון יותר הלשון דאתהפכא חשוכא לנהורא, דהיינו להפוך את החושך עצמו לאור. וזהו ג"כ הענין דזדונות נעשו לו כזכיות, שהזדונות עצמן נעשו כזכיות. וזוהי העבודה דראש השנה ויוה"כ להפוך את הזדונות לזכיות, שהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא, וע"י עבודה זו נעשית ההמשכה דתחילת מעשיך.

ו) **ולהבין** הטעם שדוקא ע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא, ממשיכים בחינת תחילת מעשיך, הענין בקצרה הוא, דהנה, לכאורה אינו מובן איך אפשר להפוך את החושך לאור, דבשלמא העבודה דאתכפיא⁶⁴ הוא מצד שענין זה כבר הי' לעולמים, דקודם הצמצום האיר אור הבלי גבול וכח הגבול הי' בהעלם, וזהו שורש על העבודה דאתכפיא, לכפות את החושך מצד האור, אבל העבודה דאתהפכא, להפוך את החושך עצמו לאור, צריך להבין איך אפשר להפוך את החושך לאור, הרי אור וחושך הם ב' נבראים, וכמו"כ בשרשם הם ב' דברים נבדלים זה מזה, כח הגבול וכח הבל"ג, דאוא"ס כשם שיש לו כח בבל"ג כך יש לו כח בגבול⁶⁵, והיינו, שהם ב' ענינים, בלי גבול וגבול, ובסגנון אחר

(58) ראה סה"מ עת"ר ע' קג. המשך

(62) שבת עז, ב.

(63) פרש"י בראשית א, ד.

(64) וכמו"כ העבודה דאתהפכא לפי הא'.

(65) עבודת הקודש ח"א רפ"ח. דרך

אמונה רפ"ב.

תערי"ב ח"ב ע' תשע. ועוד.

(59) בראשית א, ב.

(60) ראה חזקוני עה"פ.

(61) שם, ג.

העלם וגילוי, ואיך אפשר להפוך את החושך לאור. אך הענין הוא⁶⁶, דהכח על העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא ממדריגה שלמעלה מבל"ג וגבול, שאין שם גבול ובל"ג, כי אם מה שכחו בגבול וכחו בבל"ג, ובאמת אי אפשר לומר על זה התואר כח, כי אם יכולת בלבד, שיכלתו בגבול ויכלתו בבל"ג, ביכלתו להעלים וביכלתו לגלות, שאין כאן ב' ענינים, שיכלתו להעלים ויכלתו לגלות, אלא הוא ענין א', ענין היכולת, שיכלתו בכל, להעלים ולגלות, והיינו, לא רק שב' הענינים הם בהשוואה, אלא שזהו ענין אחד, שיכלתו ית' בכל, להיותו למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית⁶⁷. ומצד ענין היכולת שהוא למעלה מגילוי והעלם, אור וחושך, יכול להיות הפיכת החושך לאור. וכמו"כ הוא גם בעבודה, שמצד עצם הנפש שלמעלה מכחות כו', יכולה להיות העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו שע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא ממשיכים בחינת תחילת מעשיך, דלהיות שהעבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא היא מצד עצם הנשמה, הרי היא מגעת בבחינת היכולת שלמעלה מהעלם וגילוי, ועי"ז נמשך בחינת תחילת מעשיך.

(ז) וזהו אומרו זה היום תחילת מעשיך, דראש השנה הוא יום ברוא אדה"ר שאמר בו⁶⁸ נשתחוו ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו⁶⁹, ועי"ז המשיך בחינת המלוכה, כמ"ש⁷⁰ הוי' מלך גאות לבש. וכמו"כ הוא בכל שנה ושנה, שע"י העבודה דראש השנה שנשמות ישראל מקבלים עליהם עול מלכותו ית' הרי הם ממשיכים בחינת הרצון והתענוג בענין המלוכה, שזהו"ע תחילת מעשיך, תחילת הרצון והעונג במדת המלוכה. וזהו שאמרו חז"ל⁷¹ אמרו לפני מלכיות כו', לפני דוקא, לפני הוי'⁷², וההמשכה היא ע"י השופר, דקול השופר הוא (לא רק קלא דאשתמע, אלא) קלא פנימאה דלא אשתמע⁷³, שהעבודה דראש השנה היא מצד פנימיות הנשמה, כמ"ש בקשו פני, והעבודה שמצד פנימיות הנשמה היא העבודה דאתהפכא, שעל ידה נעשים זדונות כזכיות, דע"י העבודה דאתכפיא נעשים זדונות כשגגות, אבל ע"י העבודה דאתהפכא נעשים

(68) תהלים צה, ו.
 (69) פרקי דר"א פ"א. וזהו ח"א רכא, ב.
 ח"ג ס"פ אמור. ועוד.
 (70) תהלים צג, א.
 (71) ר"ה טז, א. לד, ב.
 (72) ראה לקו"ת אחרי כח, ב. ועוד.
 (73) ראה זח"א נ, ב.

(66) בהבא לקמן — ראה סה"מ עטר"ת שם ס"ע כא ואילך. סה"מ קונטרסים שם שמו, א ואילך.
 (67) ראה תקו"ז סוף תיקון נז. אוה"ת על מארז"ל וענינים ע' קי ואילך. ד"ה ונחה תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רצא ואילך). וש"נ.

ודונות כזכיות, ועי"ז ממשיכים בחינת תחילת מעשיך, ולמעלה יותר מבחינת תחילת מעשיך, שיומשך לא רק בחינת גילוי לזולתו, ולא רק בחינת גילוי לעצמו, אלא גם עצם האור, ויתירה מזה, המשכת העצמות ממש, שזהו תכלית הכוונה דדירה בתחתונים.

(ח) **וזהו** ג"כ מ"ש היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, שעל ידי ההמשכה דבחינת תחילת מעשיך בנשמות ישראל, נמשך גם בסדר השתלשלות. וכמו שאנו רואים למטה, שמחשבותיו דבוריו ומעשיו של האדם כשאין לו תענוג בהדבר אינם דומין כלל למחשבותיו דבוריו ומעשיו כשיש לו תענוג בהדבר, והיינו, שמצד המשכת התענוג נעשה גם גוף הפועל של המחשבה דיבור ומעשה באופן אחר. וכמו"כ יובן למעלה, דכאשר נמשך פנימיות האור (התענוג הפנימי והכוונה של הבריאה) בנשמות ישראל, אזי גם כל הנבראים הם באופן נעלה יותר, וכמו שאומרים בסיום ברכת מלכיות, הוי' אלקי ישראל מלך (ועי"ז) ומלכותו בכל משלה. וזהו היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, שע"י המשכת פנימיות האור בנשמות ישראל בהיום דראש השנה, נמשך ג"כ פנימיות האור בכל יצורי עולמים, שזהו החידוש דהיום דראש השנה, שאז נמשך פנימיות האור בחיצוניות האור, והוא מילוי תכלית הכוונה דדירה בתחתונים, שנעשה ע"י תכלית שלימות העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא.

והענין בזה⁷⁴, דהנה, אף שגם קודם הצמצום האיר פנימיות האור בחיצוניות האור, מ"מ, קודם הצמצום לא הי' חיצוניות האור במציאות, אלא שהחיצוניות הי' כלול בפנימיות, ואין זה תכלית הכוונה, שהרי תכלית הכוונה היא דירה בתחתונים, היינו שחיצוניות האור יהי' במציאות, וכמו שהוא נמצא במציאותו יאיר בו פנימיות האור. ומצד כוונה זו הוצרך להיות הצמצום בדרך סילוק לגמרי דוקא, דלכאורה אינו מובן⁷⁵ למה הוצרך להיות הצמצום בדרך סילוק לגמרי ושיהי' אח"כ המשכת הקו, ולמה לא נשאר הקו בתחילה. אך הענין בזה, דבתחילה כשהי' מאיר אור הקו לא הי' אפשר להיות התהוות הכלים, דלאחרי שכבר נתהוו הכלים יכולים הם לקבל את אור הקו, אבל בתחילה (קודם התהוותם) כשהי' מאיר הקו לא הי' אפשר להיות התהוות הכלים (והיינו שאז היו בהתכללות בהאור⁷⁶), ולהיות שהכוונה היא שתהי' מציאות

תרפ"ד ע' פד. תש"ב ס"ע 28. תש"ח ס"ע 12.

ועוד.

(76) כ"ה בזכרון אחדים.

(74) ראה סה"מ עטר"ת שם ע' ז.

(75) ראה גם המשך תרס"ו ע' ד. המשך

תער"ב ח"א ע' כח. סה"מ תרע"ח ע' רפג.

הכלים, וכמו שהם במציאות יקבלו בתוכם את אור הקו, לכן ה' הצמצום בדרך סילוק לגמרי דוקא, שעייז נתהוו הכלים, ואח"כ נמשך בהם הקו. וכמו"כ הוא בהתהוות גוף האדם⁷⁷, דנשתנה גוף האדם מגופות שאר הנבראים, דבתחילה ה' יצירת גופו, כמ"ש⁷⁸ וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים⁷⁹. דטעם הדבר הוא מצד שרשו למעלה, שנתהוו תחילה הכלים, ואח"כ נמשך בהם הקו, שלכן נתהווה הגוף תחילה ואח"כ נמשכה בו הנשמה. והענין בזה, דאם ה' יצירת הגוף והנשמה כאחד, אזי לא ה' הגוף במציאותו, אלא ה' כלול בנשמה, ואין זו תכלית הכוונה, כי אם שיהי' הגוף במציאותו, מציאות כזו שניתנה לו הבחירה שיוכל להעלים ולהסתיר על אור הנשמה, וכמו שהוא במציאותו יאיר בו אור הנשמה, ומצד כוונה זו היתה התהוות הגוף תחילה, בכדי שהגוף כמו שהוא במציאותו יאיר בו אור הנשמה. וזהו ההתחדשות של היום דראש השנה, שע"י העבודה דראש השנה נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים, דאף שגם קודם הצמצום האיר פנימיות האור בחיצוניות האור, אמנם אז לא ה' חיצוניות האור במציאות, אבל ע"י העבודה דראש השנה, הנה היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, דבכל יצורי עולמים כמו שהם במציאותם נמשך בהם פנימיות האור. וזהו שבראש השנה נעשית הכתיבה וחתימה טובה שגם ההשפעה הגשמית תהי' מידו המלאה כו' והרחבה⁸⁰, כמו שהוא מצד מרחב העצמי⁸¹, אמייתית הבל"ג, והיינו, שע"י העבודה דראש השנה שהיא מצד פנימיות הנשמה, בקשו פני, תהי' המשכת הפנימיות דלמעלה גם בענינים גשמיים, ונזכה כולנו, בתוך כלל ישראל, לכתיבה וחתימה טובה בטוב הנראה והנגלה.

(77) ראה גם סה"מ עטר"ת שם ע' ו. (80) ע"פ ברכה שלישית דברכת המזון.
 (78) בראשית ב, ז. (81) ראה סה"מ קונטרסים שם שכב, א.
 (79) ראה תו"א בראשית ג, ד. תו"ח שם ועוד.
 יח, ד ואילך.